

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового
проживання Комунальної установи «Менський територіальний центр
надання соціальних послуг» Менської міської ради**

06.06.2025

м. Чернігів, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 06.06.2025 групою НПМ здійснено відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Комунальної установи «Менський територіальний центр надання соціальних послуг» Менської міської ради (далі – Відділення, Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області (керівник групи НПМ);

Гавриль Олена Анатоліївна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Перегида Катерина Михайлівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Коцюбинського, буд. 12, с. Стольне, Корюківський р-н, Чернігівська область, 15661.

Керівництво:

Гончар Наталія Вікторівна, директор Комунальної установи «Менський територіальний центр надання соціальних послуг» Менської міської ради (далі – Центр).

Коваленко Олена Олексіївна, завідувач Відділення.

Відділення є структурним підрозділом та функціонує у складі Центру. Центр внесений до Реєстру надавачів соціальних послуг, одним із видів послуг якого є «Догляд стаціонарний», що передбачає надання комплексу соціальних послуг у цілодобовому режимі проживання підопічних, які обслуговуються Відділенням.

Відповідно до Положення про Відділення, затвердженого директором Центру 02.01.2023 (далі – Положення), Відділення утворюється для обслуговування не менше як 5-ти і не більше як 50-ти осіб. До Відділення приймаються громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), особи з невиліковними хворобами, хворобами, що потребують тривалого лікування (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як на чотири місяці), які за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду, соціального обслуговування, медичної допомоги і яким згідно з висновком про стан здоров'я не протипоказане перебування у відділенні стаціонарного догляду.

Заклад розрахований на проживання 45 осіб. На день відвідування у Відділенні фактично проживало 36 осіб, з них 19 осіб з інвалідністю (в тому числі 6 осіб з інвалідністю з дитинства), 11 – лежачих хворих, 8 – користувачів крісел колісних, 1 – недієздатна особа (перебуває під опікою родича).

Штатна чисельність працівників Закладу складає 23,25 шт.од., фактично працює 20 осіб. Вакантними залишаються посади: молодша медична сестра – 1 шт.од., опалювачі – 4 шт.од.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій, медичним працівникам заборонено застосовувати катування та інші жорстокі, нелюдські або такі, що принижують гідність, види поводження, що є частиною їхніх функціональних обов'язків.

На утримання Закладу у 2025 році передбачено 5 275 900 грн, заборгованість відсутня.

У 2025 році Заклад отримав благодійну допомогу на суму 141 699,87 грн, яка спрямована на покращення умов проживання підопічних.

Соціальна послуга стаціонарного догляду у Відділенні надається підопічним на підставі укладених договорів про надання соціальних послуг.

Підопічні забезпечуються чотириразовим харчуванням. Добові витрати на харчування отримувача соціальної послуги становлять 102,27 грн, на медикаменти – 20,61 грн, а загальна сума витрат на одного підопічного в місяць складає 11 776,78 грн.

Заклад розташований в одноповерховій будівлі, яка має 11 житлових кімнат, їдальню, медичний кабінет, 2 ізолятори (на 1 та 2 особи), кімнату для відпочинку, складські приміщення, харчоблок.

Територія Закладу доглянута, облаштована зонами для відпочинку. Підопічні вільно пересуваються територією, а також мають можливість здійснювати самостійні прогулянки за межами Відділення.

Під час відвідування Відділення групою НПМ було встановлено, що в Закладі підтримується належний санітарний стан. Забезпечується відповідний догляд за підопічними, зокрема надається допомога під час харчування та здійснюються індивідуальні санітарно-гігієнічні процедури. Підопічні забезпечені необхідним твердим і м'яким інвентарем, а також сезонним одягом і взуттям.

Житловий корпус має два виходи, які облаштовані пандусом.

Отримувачі соціальної послуги проживають у кімнатах від однієї до чотирьох осіб. Жінки та чоловіки проживають окремо.

Вікна Відділення не заграбовані.

Приміщення Закладу обладнано протипожежною сигналізацією та протипожежними засобами (пісок, вогнегасники, аварійні виходи), централізованим водопостачанням. Опалення забезпечується потужностями власної котельні.

На нічне чергування у Відділенні залишається дві молодші медичні сестри.

З комунальним некомерційним підприємством «Менська міська лікарня» Менської міської ради укладено договір про медичне обслуговування та надання медичних послуг підопічним Відділення.

Усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені Порядком реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1503.

У приміщенні харчоблоку дотримуються належні санітарно-гігієнічні умови, робочі поверхні та посуд чисті (фото 1).

Працівники харчоблоку вчасно проходять періодичні профілактичні медичні огляди.

У Закладі організовуються дозвілєві заходи: привітання з днем народження, до свят навідуються школярі з привітаннями. У вільний час підопічні грають у шахи та шашки, дивляться телевізор, читають книги з бібліотеки Відділення та книги, які щотижня приносить бібліотекар із сільської бібліотеки.

В окремих кімнатах встановлені телевізори або радіоприймачі відповідно до потреб підопічних. Крім того, телевізор розміщено в кімнаті для відпочинку, що дає можливість мешканцям переглядати улюблені телепередачі у зручний для них час (фото 2).

Реалізація права на зв'язок із зовнішнім світом забезпечується шляхом надання можливості користування особистими мобільними телефонами.

У Відділенні забезпечено питний режим (фото 3).

У 2024 році підопічні пройшли медичний огляд профільними лікарями. Стоматологічна допомога підопічним надається за потреби – при виникненні проблем їх організовано доправляють до лікаря. Підопічні з інвалідністю мають індивідуальні плани реабілітації (ІПР), відповідно до яких здійснюється догляд та надання послуг.

У Закладі наявний стенд, на якому зазначена інформація про права і обов'язки отримувачів соціальної послуги, адреси та телефони посадових осіб (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини), на які вони можуть звертатися в разі порушення їх прав та інтересів (фото 4).

Упродовж 2024 року у Відділенні померло 5 осіб (причиною смерті встановлено: 2 – атеросклеротичний кардіосклероз, 2 – серцева судинна недостатність, 1 – ішемічний інфаркт правої півкулі мозку), у 2025 році – 2 особи (причиною смерті встановлено: 1 – гостра серцево-судинна недостатність та 1 – серцева судинна недостатність). Фактів насильницької смерті не встановлено.

Члени групи НПМ провели індивідуальні бесіди з усіма підопічними. За результатами спілкування було встановлено, що мешканці позитивно відгукуються про умови проживання, відзначають добре ставлення з боку персоналу, достатнє харчування та належний догляд. Скарг на неналежне або принизливе поводження з боку працівників Відділення не зафіксовано, відсутні

не встановлено застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 21.02.2023, за результатами якого виявлено порушення прав підопічних, зокрема:

- на життя;
- на охорону здоров'я та медичну допомогу;
- на гідні умови тримання;
- на доступність, зокрема для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;
- на правовий захист.

Рекомендації надані за результатом попереднього відвідування виконанні частково.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Заклад не облаштований укриттям, відсутність якого становить небезпеку для життя та здоров'я під час оголошення повітряної тривоги. При спілкуванні підопічні Відділення повідомили, що іноді вони використовують «Правило двох стін».

Водночас керівництвом Центру було направлено лист до Стольненського ЗЗСО І–ІІІ ступенів Менської міської ради (далі - ЗОШ) з проханням надати дозвіл на використання укриття. Відповідно до листа ЗОШ від 10.01.2025 № 01, такий дозвіл було надано. Однак станом на дату перевірки договір, що регулює умови використання укриття між Центром та ЗОШ, відсутній.

2. Територія Відділення частково огорожена, що створює потенційні ризики у сфері безпеки підопічних, оскільки відкриті ділянки дозволяють стороннім особам безперешкодно потрапляти на територію Закладу. Вразливою є ділянка, що межує з лісопосадкою, оскільки вона не контролюється належним чином.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

3. Відповідно до пункту 12 Положення, медичне обслуговування у Відділенні здійснюється шляхом провадження господарської діяльності з медичної практики.

Відповідно до штатного розпису Центру, у складі Відділенні передбачено: 0,5 шт.од. сестри медичної, 0,5 шт.од. сестри медичної з дієтичного харчування, 1,75 шт.од. молодшої медичної сестри (ванниці), 8 шт.од. молодшої медичної сестри з догляду за хворими, 1 шт.од. молодшої медичної сестри (прибиральниці). Разом з тим, у штаті відсутня посада лікаря загальної

практики – сімейного лікаря, що є порушенням вимог Типового штатного нормативу чисельності працівників територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України 12.07.2016 № 753.

4. У Відділенні ведеться Журнал травматизму, де фіксується інформація про особу, в якій виявили травму, дата її народження, дата виявлення травмування, причина травмування. Всього з 17.12.2023 по 20.04.2025 занесено 6 записів. Однак, у зазначеному Журналі відсутня вичерпна інформація з описом характеру, розміру та розташування виявлених тілесних ушкоджень.

У Закладі не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о, що затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186) за фактом отримання кожного тілесного ушкодження підопічним.

5. Питний режим у Відділенні забезпечено, проте ємності з водою перебувають у незадовільному санітарному стані – спостерігається наявність забруднень та іржавого нальоту, що може становити ризик для здоров'я (фото 5).

6. Під час ознайомлення з організацією харчування у Закладі встановлено, що в їдальні не забезпечується належне зберігання добових проб страв. Зафіксовано наявність частини проб за попередні дні (фото 6).

7. При ознайомленні з перспективним меню на період з 02.06. по 08.06.2025 та щоденними меню за 04.06, 08.06 та 09.06 встановлено, що в раціоні підопічних відсутні свіжі овочі та фрукти. Молочні продукти представлені лише двічі на тиждень – молоком та какао, кисломолочні продукти відсутні, що може негативно впливати на здоров'я підопічних.

Групою НПМ з'ясовано, що договори на постачання фруктів та молочної продукції Центр укладає щомісячно. З початку 2025 року укладено по 4 договори на постачання молока та молочної продукції та 5 на овочі та фрукти (фото 7-9).

У Закладі не забезпечується належний контроль за дотриманням натуральних норм харчування.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод).

8. Відділення розташоване у приміщенні, де раніше функціонувала місцева лікарня. Площі житлових кімнат становлять 21,6 м² та 20,65 м², у кожній з яких проживають по 4 підопічних. Це суперечить вимогам п. 6.1.1.2 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», згідно з якими норма житлової площі на одну особу має становити не менше 8–10 м², а для осіб, які користуються кріслами колісними, – 10–12 м². Зазначеним нормативом також передбачено, що житлові кімнати для осіб із вільним або спостережним режимом утримання мають бути розраховані на одне або два місця, а для осіб із ліжковим режимом – на одне, два або три місця. (фото 10).

9. Пунктом 2 розділу VIII Державного стандарту передбачено, що заходи особистого догляду здійснюються при зачинених дверях або за ширмою та з

обмеженою кількістю помічників тільки надавачем соціальної послуги, який має спеціальну підготовку та навички.

Водночас у Відділенні виявлено недостатню кількість ширм у житлових кімнатах, де проживають лежачі хворі, що не забезпечує належного рівня приватності під час гігієнічних процедур.

10. У санвузлах Закладу прозорі вікна, не затоновані (фото 11).

11. Групою НПМ встановлено, що м'який інвентар, зокрема постільну білизну, рушники та одяг підопічних не персоналізовано. Зазначене не створює належну атмосферу для позитивного терапевтичного середовища підопічних, а також використання не індивідуалізованої білизни принижує людську гідність.

12. Зі слів адміністрації Відділення та підопічних, заміна постільної білизни та рушників здійснюється один раз на 10 днів, а для підопічних, які потребують додаткової уваги, за потреби. Така практика є порушенням вимог Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт).

13. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

Водночас у супереч пункту 7 Положення не забезпечується денна зайнятість отримувачів соціальних послуг (заняття творчістю, навчання тощо) з урахуванням їх стану здоров'я та бажання. Під час спілкування було встановлено, що дозвілля осіб є вкрай обмеженим та майже увесь свій час вони проводять у кімнатах, де проживають. В установі фактично підопічним не організовано заняття творчістю та дозвілля.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

14. Групою НПМ встановлено, не всі приміщення Закладу повною мірою пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що порушує вимоги ДБН В.2.2-40:2018, а саме:

наявний пандус на центральному вході Відділення не відповідає нормативним вимогам і не придатний для самостійного користування маломобільними підопічними (фото 12);

вздовж країв пандусів відсутні поручні, що може призвести до травмування підопічних;

архітектурні елементи будівлі зокрема, пороги не оснащені попереджувальними контрастними смугами, (фото 13, 14);

у коридорах житлового корпусу відсутні поручні для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку;

дверні прорізи в туалетних кімнатах шириною менше ніж 0,9 м, отже, особи на кріслах колісних вимушені справляти свої природні потреби у житлових кімнатах, використовуючи спеціально пристосовані ємності.

15. У житлових та санітарно-гігієнічних кімнатах відсутні кнопки виклику персоналу, що створює перешкоди для своєчасного звернення підопічних по допомогу, особливо у випадках виникнення потреби в екстреній медичній допомозі.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації у межах компетенції:

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

розглянути можливість додаткового фінансування Закладу задля усунення недоліків, викладених у звіті.

2. Менський міський раді:

забезпечити контроль за додержанням:

прав підопічних Відділення;

типового штатного нормативу чисельності працівників територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 12.07.2016 № 753.

розглянути можливість додаткового фінансування Закладу задля усунення недоліків, викладених у звіті.

3. Комунальній установі «Менський територіальний центр надання соціальних послуг» Менської міської ради забезпечити:

облаштувати укриття відповідно до норм та стандартів, отримати акт на можливість використання; контроль за організацією харчування підопічних;

дотримання Типового штатного нормативу, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 12.07.2016 № 753;

дотримання права підопічних на приватність;

наявність денного меню;

усунення порушень вимог ДБН В.2.2-18:2007 щодо дотримання допустимої площі проживання підопічних у житлових кімнатах;

отримання закладом ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

ведення медичної документації відповідно до чинного законодавства;

усунення порушень вимог ДБН В.2.2-40:2018 щодо створення умов для вільного та безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших підопічних;

відбір добових проб з усіх страв, що готуються у їдальні для забезпечення належного контролю за якістю харчування;

облаштування житлових кімнат кнопками виклику персоналу та ширмами кімнати, у яких проживає більше ніж одна особа, для забезпечення приватності;

огороження території Відділення з метою підвищення рівня безпеки підопічних та запобігання несанкціонованому доступу сторонніх осіб.

Додаток: фотоматеріали на 2 арк.

Керівник групи НПМ

**Представник Уповноваженого
у Чернігівській області**

Лариса ШУМНА

A photograph of a kitchen area in a mobile home. It features a double sink with two faucets, a dish rack with plates and bowls hanging above it, and a blue metal shelving unit on the left. The floor is red.

A photograph of a living room interior. A large, patterned rug covers the floor. A blue sofa is visible on the left. A large potted plant stands near a window with white curtains. A television is mounted on the wall.

A white water dispenser with a blue water bottle on top, standing on a wooden box in a room with green walls and a doorway.

«Спеціалізовано»

**ЗУПИНІМО
ДОМАШНЄ НАСИЛСТВО!**

0 800 213 103*
ПРАВО.МІН.ІНСТ.ГОВ.ІА

Ваша адреса поштою: 102
Законотвірний Національний "Голос" / м. Київ / ТБ 102*

ЗАКОНІМ СВОЇХ ПРАВ РАХУЄМ І МІНУЄМОСЬ

  [—] —

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини
Лубинець Дмитро Володимирович**

Гаряча лінія:
0 800 56 17-20 (безкоштовно)
044-299-74-08

ПРАЦЮЄ?

3-10-71 Додатковий номер телефону
3-10-72 Додатковий номер телефону
221-29-99 Додатковий номер телефону
221-29-99 Додатковий номер телефону
221-29-99 Додатковий номер телефону
221-29-99 Додатковий номер телефону

Закон України про права людини

Дмитро Лубинець

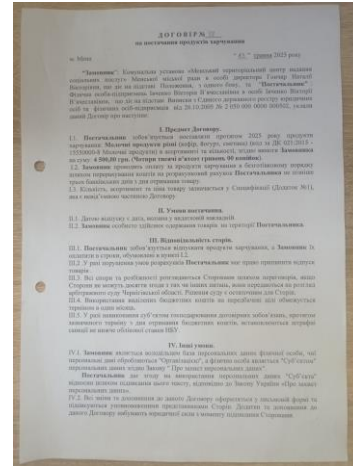
Гаряча лінія:
0 800 56 17-20 (безкоштовно)
044-299-74-08

2009

[illegible]

A photograph showing five jars of honey on a wire cooling rack. The jars are of various sizes and colors (gold, red, and dark). Each jar has a small, rectangular, light-colored label on its lid. The labels contain handwritten text, including "Honey", "100%", and "100% Pure". The jars are arranged in a cluster, with one jar in the foreground and four others behind it. The background is a plain, light-colored surface.

Φοτο 7

Φοτο 9

Φοτο 10